

TALOUSARVION 2027
JA
TALOUSSUUNNITELMAN 2028-2029
LAADINTAOHJE

Sisälllys

Taloussuunnitelmakehys ja talousarvion laadintaohjeet	2
Yleiset talousnäkymät ja arviot tulevasta kehityksestä.....	2
Verorahoitus, verotulot ja valtionosuudet	4
Väestöennuste ja vaikutus toiminnan suunnitteluun	6
Talousarvion tavoitteet	7
Talousarviokehys	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
Yleisperusteet	7
Käyttötalousosa	8
Toimintatuotot sekä maksujen ja taksojen määrittäminen	8
Toimintakulut	8
Investoinnit.....	9
Sisäiset erät	10
Aikataulu.....	12

Taloussuunnitelmakehys ja talousarvion laadintaohjeet

Talousarvion rooli on tärkeä kunnan talouden ja toiminnan ohjauksen välineenä. Talousarvion laadintaohjeen on tarkoitus antaa konkreettisia ohjeita talousarvion valmistelua varten. Talousarviossa- ja taloussuunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvioon otetaan valtuuston hyväksymät sitovat tavoitteet.

Kuntalain 14 § mukaan valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Valtuuston tulee päättää kuntastrategiasta, talousarviosta ja taloussuunnitelmasta, omistajaohjauksen periaatteista, varallisuuden hoidon sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnan perusteista.

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen taloussuunnitelmakaudella.

Yleiset talousnäkymät ja arviot tulevasta kehityksestä

Talouden suhdannenäkymät (VM kesä 2026 ja Kuntaliitto Punakallio)

Suomen talous on toipumassa pitkän heikon jakson jälkeen, mutta toipumista varjostavat edelleen Lähi-idän kriisi, korkeampi öljyn hinta sekä talousnäkyymiin liittyvä epävarmuus. Talouskasvu on alkuvuonna ollut odotettua vahvempaa, mutta osa kasvusta liittyy tilapäisiin tekijöihin ja antaa talouden kasvun vahvistumisesta liian optimistisen kuvan. Bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 0,8 prosenttia vuonna 2026, 1,6 prosenttia vuonna 2027 ja 1,7 prosenttia vuonna 2028. Ennusteessa oletetaan, öljyn futuurihintoihin perustuen, että Lähi-idän kriisi rauhoittuu loppuvuotta kohden. Öljyn hinta jää kuitenkin koholle ja keskuspankit nostavat korkoja tänä vuonna. Talouden kehitykseen liittyy huomattavaa epävarmuutta. Pitkittyvä kriisi voisi nostaa öljyn hintaa ja korkoja nykyistä enemmän sekä hidastaa maailmantalouden ja Suomen talouden kasvua selvästi ennustettua enemmän. Toistaiseksi Lähi-Idän kriisin osalta ei näy loppumisen merkkejä.

Suomen vienti on kehittynyt suhteellisen hyvin ottaen huomioon Yhdysvaltojen tullipolitiikan, Lähi-idän kriisin sekä geopolittisen epävarmuuden. Vienti on ollut selvässä kasvussa ja kasvun odotetaan jatkuvan. Nettoviennin vaikutus talouskasvuun jää kuitenkin negatiiviseksi, koska tuonti kasvaa vientiä nopeammin erityisesti hävittäjähankintojen ja muiden investointien edellyttämän tuonnin vuoksi.

Palkat ja veronalennukset parantavat ostovoimaa, öljyn hinta ja korot heikentävät

Öljyn hinnan ja korkojen nousu heikentävät kotitalouksien ostovoimaa. Inflaatio pysyy kuitenkin kansainvälisesti vertaillen maltillisena. Kuluttajahintojen arvioidaan nousevan keskimäärin 2,0 prosenttia vuonna 2026. Hintapaineet voivat kuitenkin kasvaa tulevaisuudessa, jos kriisit jatkuvat.

Kotitalouksien ansiotaso on noussut melko korkeiden sopimuskorotusten myötä, ja ansiotuloverotuksen kevennykset kasvattavat käytettävissä olevia tuloja. Kotitalouksien kulutusta rajoittaa epävarmuus talousnäkymistä, joka ylläpitää varovaisuutta ja korkeaa säästämisastetta. Yksityisen kulutuksen ennustetaan kasvavan 0,8 prosenttia vuonna 2026 ja kasvun vahvistuvan seuraavina vuosina.

Investoinnit kasvavat voimakkaasti vuonna 2026. Kasvua selittävät erityisesti hävittäjähankinnat, jotka näkyvät julkisissa investoinneissa. Koska hävittäjät ovat tuontia, niiden vaikutus kotimaiseen tuotant-

toon ja BKT:n kasvuun jää rajalliseksi. Investointien kasvua tukevat myös energia- ja teknologiasiirtymään liittyvät hankkeet, datakeskusrakentaminen sekä aineettomat investoinnit. Kone- ja laiteinvestoinnit ovat pysyneet hyvällä tasolla.

Rakentamisen näkymät ovat kaksijakoiset. Toimitilarakentaminen kasvaa ja datakeskushankkeet ovat lisänneet reippaasti rakennuslupia. Sen sijaan asuntorakentamisen käänne viivästyy edelleen. Asuntojen hinnat ovat jatkaneet laskuaan, asuntokauppa on heikentynyt uudelleen ja ostoaikeet ovat vähäisiä. Korkojen nousu ja epävarmuus ovat heikentäneet markkinatilannetta uudelleen. Asuntorakentamisen arvioidaan supistuvan vielä hieman vuonna 2026 ja kääntyvän kasvuun vasta vuonna 2027.

Euroopan unionin neuvosto asetti Suomen liiallisen alijäämän menettelyyn tammikuussa 2026. Samalla neuvosto antoi Suomelle suosituksen erittäin tiukasta julkisen talouden liikkumavarasta vuosina 2026–2028. Tästä huolimatta uudet päätökset heikentävät julkista taloutta ensi vuonna noin 880 miljoonalla eurolla, kun taas julkista taloutta vahvistavat lisäpäätökset arvioitiin vaikutuksiltaan vuoden 2027 tasossa vain noin 300 miljoonan euron suuruisiksi. Julkista taloutta heikentää tulevana vuosina myös yhteisöverokannan reipas keventäminen.

Uuden hallituskauden alla moni asia on kunta-valtio-suhteen osalta vielä epäselvää. Selvää on kuitenkin se, että kuntien talous pysyy tiukkana, eikä tilanne helpota vielä ensi vuonna mahdollisen talouskasvun käynnistytessä. Selvää on myös se, että kuntakentälle ei ole jaossa sen jälkeenkään valtiolta lisärahaa. Pikemminkin edessä on paljon ennalta-arvaamattomia muutoksia. Ydintehtäviin keskittyminen, karsiminen ja uudistuminen ovat kunnat toiminnan tukiranka tulevana vuosina.

Kuntien talouden tila pysyy tiukkana myös tulevaisuudessa. Erityisen haastavia ajankohtia ovat kevään kuntatalousohjelman mukaan tämä ja ensi vuosi, jona kuntien ja kuntayhtymien tilikauden tulos painuu nolnaan. Investointimenot huomioiden kuntatalouden rahoituksellinen tasapaino on vajoamassa reilun miljardin euron alijäämään. Heikkojen näkymien taustalla vaikuttavat muun muassa hidas talouskasvu, laajentuneet tehtävät sekä sote-siirron toteuttamiseen liittyvät määräaikaisten valtionosuuksien takaisinperinnät. Valtiovarainministeriö arvioi, että kuntatalouden näkymät vahvistuvat vuodesta 2028 lähtien, kun valtionosuuksien takaisinperinnät päättyvät.

Kuntien menopaineita kasvattavat työttömyysetuuksien lisääntyneet rahoitusvastuut, yleistä palkkatason nousua korkeammat palkkaratkaisut sekä kasvukeskuksien investointipaineet. Kuntien toimintamenojen kasvuvauhdin, keskimäärin noin 2,3 prosenttia, ennakoidaan noudattelevan hyvin läheisesti kuntien tulojen muutosta, sillä lapsimäärän väheneminen ja kuntien omat sopeutustoimet hillitsevät toimintamenojen kasvua.

Valtioneuvoston syyskuun 2026 pitämä budjettiriihi ei tuonut uusia helpotuksia kuntien vaikeaan taloustilanteeseen, sillä hallitus päätti olla tekemättä uusia julkisen talouden sopeutuksia tai suunnanmuutoksia aiempiin linjauksiinsa. Budjettiriihessä vahvistettiin vuoden 2027 valtion talousarvioesitys, joka pääosin toimeenpanee jo aiemmin kevään kehysriihessä ja hallitusohjelmassa sovittuja kuntatalousleikkauksia ja uudistuksia.

Verorahoitus, verotulot ja valtionosuudet

Verorahoitus koostuu verotuloista (ennuste 2027 n. 9,9 milj. euroa) ja valtionosuuksista (ennakkolaskelma n. 1,94 milj. euroa). Vuodelle 2027 verotulojen ennakoidaan kasvavan n. 0,35 milj. euroa, 3 % ja valtionosuuksien laskevan n. 0,48 milj. euroa, n. 20 %. Verorahoitus on vähennemässä n. 0,2- 0,3 milj. euroa verrattuna vuoteen 2026. Yhteen laskien Juuan kunnan verorahoitus on laskemassa ennusteissa n. 0,1 milj. euroa.

Taulukko: Yhteenvedo verorahoituksen muutos ennakkolaskelmissa vuoden 2026 TA verrattuna.

	TA2026	ENN2027	Muutos
Verotulot	9 239 000	9 597 000	358 000
Valtionosuudet	2 407 571	1 944 453	-463 118
Yht.	11 646 571	11 541 453	-105 118

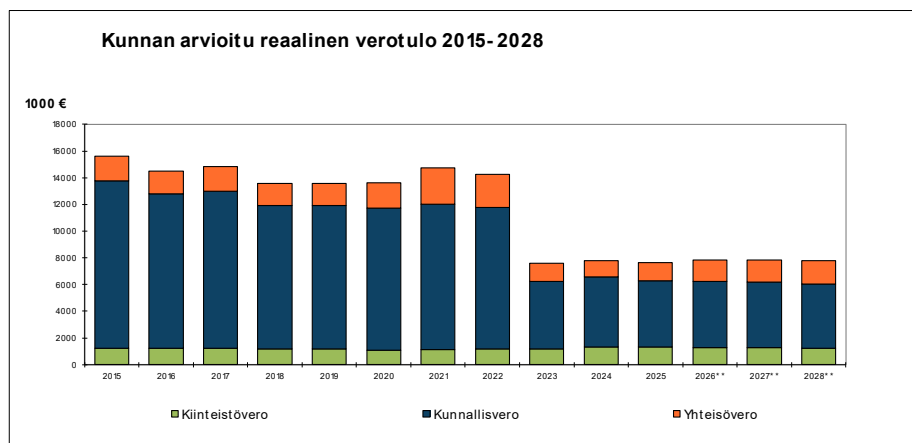
Verotulot

Kuntaliiton ennusteessa kesäkuulta 2026 Juuan kunnalle ennustetaan n. 3 % verotulojen kasvua vuodelle 2027. Kasvua ennustetaan kiinteistöveroon ja yhteisöveroon. Kunnallisveron tuotto on nousemassa vain 0,8 %. Samaan aikaan ennustetaan kuluttajahintaindeksin nousevan lähes saman verran, joten reaalista kasvua verotuloissa ei juurikaan ole.

Taulukko: Juuan kunnan verotulolaskelma 2024–2029, tuhatta euroa (Kuntaliitto 8/2026)

TILIVUOSI	2024	2025	2026**	2027**	2028**	2029**
Verolaji						
Kunnallisvero	5 985	5 729	5 906	5 953	5 984	6 061
Muutos %	6,8	-4,3	3,1	0,8	0,5	1,3
Yhteisövero	1 382	1 554	1 908	2 113	2 228	2 307
Muutos %	-11,0	12,5	22,8	10,7	5,4	3,6
Kiinteistövero	1 513	1 530	1 482	1 531	1 531	1 531
Muutos %	15,6	1,1	-3,1	3,3	0,0	0,0
VEROTULOKSI KIRJATTAVA	8 880	8 813	9 297	9 597	9 743	9 899
Muutos %	4,9	-0,8	5,5	3,2	1,5	1,6
<i>Taulukoiden luvut on esitetty käyvin hinnoin, eli inflaation vaikutusta ei ole eliminoitu</i>						
Kuluttajahintaindeksi, 2000=100	140,0	140,3	142,3	143,7	145,6	147,6
Kuluttajahintaindeksin muutos	1,6	0,3	2,0	1,4	1,9	2,0
Peruspalvelujen hintaindeksi	148,0	150,5	154,0	157,5	161,1	163,9
Peruspalv. hintaindeksin muutos	3,2	2,5	3,5	3,5	3,6	2,8

Kaavio: Verotulojen reaalinen muutos vuosina 2015-2028

Valtionosuudet

Valtionosuusrahoitus on Pohjois-Karjalan kunnissa pääosin laskeva rahoitusmuoto. Valtionosuuksien osalta Pohjois-Karjalan kunnista vain kaksi (Joensuu ja Liperi) ovat saamassa ennusteissa lisää valtionosuutta ja 11 kuntaa menettävässä valtionosuuksia.

Ennusteen mukaan suhteellisesti suurimmat häviäjät ovat

- Heinävesi (-50,5%, -119 €/as.) -344 916 euroa,
- Juuka (19,9 %, -119 €/as.) 481 806 euroa,
- Ilomantsi (-15,3 %, -141 €/as.) 604 890 euroa ja
- Lieksa (-12,2 %, -78 €/as.) 770 891 euroa.

Juuan kunnan valtionosuus vuodelle 2027 ennakoidaan olevan 1, 94 milj. euroa. Se laskee vuodesta 2026 n. 0,48 milj. euroa ja on 479 euroa per asukas. Valtionosuus laskee edellisestä vuodesta 119 euroa per asukas. Taulukon vuoden 2026 vertailuluku poikkeaa hieman Juuan kunnan talousarvioluvusta. Juuan kunnan valtionosuutta vähentää erityisesti väestönmäärän lasku ja ikärakenteen muutos.

Taulukko: Kuntaliiton Pohjois-Karjalan kuntien valtionosuusennuste vuodelle 2027, elokuu 2026

Kunta	Asukasluku 31.12.2025	VM:n valtionosuudet ja verotulo- menetysten korvaus yhteensä	5701 Opetus- ja kulttuuritoimien valtionosuus (ns. OKM- vos) v. 2026	Kunnan valtionosuudet yhteensä (H+I)	Kunnan valtionosuudet yhteensä €/as.	Kotikunta- korvaus, netto	Valtionosuus- maksatus (valtionosuudet + kotikuntakorvaukset)	Valtionosuuksien muutos yhteensä € 2026-27	Muutos yhteensä %	Muutos yhteensä €/as.
Heinävesi	2 888	790 205	-451 712	338 493	117	-35 423	303 070	-344 916	-50,5 %	-119
Ilomantsi	4 293	3 697 570	-342 518	3 355 052	782	169 785	3 524 837	-604 890	-15,3 %	-141
Joensuu	79 129	53 800 678	2 877 872	56 678 550	716	-12 405 147	44 273 403	519 240	0,9 %	7
Juuka	4 059	2 012 285	-67 832	1 944 453	479	-273 935	1 670 519	-481 806	-19,9 %	-119
Kitee	9 397	13 205 600	-877 167	12 328 433	1 312	-3 534	12 324 899	-660 266	-5,1 %	-70
Kontiolahti	15 060	18 039 565	-1 968 866	16 070 699	1 067	-176 127	15 894 572	-573 582	-3,4 %	-38
Outokumpu	6 365	4 437 685	-270 018	4 167 667	655	75 970	4 243 637	-401 596	-8,8 %	-63
Lieksa	9 846	5 799 046	-226 571	5 572 475	566	-618 363	4 954 113	-770 891	-12,2 %	-78
Liperi	11 980	11 142 630	-1 816 750	9 325 880	778	-592 621	8 733 259	190 193	2,1 %	16
Nurmes	8 760	11 544 461	-875 805	10 668 656	1 218	-106 005	10 562 651	-510 353	-4,6 %	-58
Polvijärvi	3 942	3 658 137	-478 467	3 179 670	807	-150 333	3 029 338	-242 195	-7,1 %	-61
Rääkkylä	1 830	1 335 016	-564 952	770 064	421	-1 767	768 297	-70 231	-8,4 %	-38
Tohmajärvi	3 869	5 054 478	728 327	5 782 805	1 495	10 601	5 793 406	-133 415	-2,3 %	-34
	161 418	134 517 357	-4 334 459	130 182 898	10 412	-14 106 898	116 076 000	-4 084 707	-134,3 %	-25

Väestöennuste ja vaikutus toiminnan suunnitteluun

Väestöennuste antaa kehitysnäkymän, jonka avulla palvelualueiden tulee mitoittaa palvelunsa ja niiden tuottamat toimintatuotot sekä toimintakustannukset talousarviovuodelle, taloussuunnitelmavuosille sekä pidemmällekin aikavälille.

Vuoden 2027 talousarviota sekä taloussuunnitelmaa vuosille 2028–2029 laadittaessa tulee ottaa huomioon väestön vähentymisestä sekä ikääntymisestä seuraava aleneva asiakas- ja palvelunkäyttäjämäärä tarjottavien palvelujen määrässä ja sisällöissä.

Eryteisesti tulee huomioida pitkän aikavälin suunnittelussa oppilasmäärän ja varhaiskasvatukseen tulevien lasten määrän muutokset sekä toteutuneiden syntyvyyslukujen että väestöennusteiden perusteella.

Väestöennusteen mukaan Juuan asukasmäärä on vuoden 2027 lopussa 3920 asukasta jonka ennustetaan laskevan vuonna 2029 noin 3800 asukkaaseen.

Taulukko: Väestöennuste 2024, Tilastokeskus, Juuan kunta

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Yhteensä	4 168	4 081	3 998	3 920	3 847	3 779	3 716	3 658	3 603	3 552	3 504	3 458
Muutos ed. v.		-87	-83	-78	-73	-68	-63	-58	-55	-51	-48	-46
0 - 6	135	127	125	121	116	117	113	113	111	111	109	109
7 - 14	218	207	195	193	187	177	169	160	156	149	149	145
15 - 18	147	145	130	111	107	99	98	99	94	93	84	80
Yhteensä 0-18	500	479	450	425	410	393	380	372	361	353	342	334
Muutos ed. v.		-21	-29	-25	-15	-17	-13	-8	-11	-8	-11	-8
19 - 24	145	138	144	142	135	133	128	122	119	114	115	112
25 - 29	126	113	107	108	110	111	112	114	115	115	114	113
30 -	3 397	3 351	3 297	3 245	3 192	3 142	3 096	3 050	3 008	2 970	2 933	2 899
Yhteensä 19-	3 668	3 602	3 548	3 495	3 437	3 386	3 336	3 286	3 242	3 199	3 162	3 124
Muutos ed. v.		-66	-54	-53	-58	-51	-50	-50	-44	-43	-37	-38

Talousarvion tavoitteet

Valtuusto hyväksyy talousarviossa palvelualueille sitovat tehtäväkohtaiset toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat sekä hyväksytään kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Talousarvio ja taloussuunnitelma on laadittava siten, että kunnan strategia ja sen tavoitteet toteutuvat ja edellytykset tehtävien hoitamiseen turvataan sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Tavoitteiden tulee tukea ja edistää kunnan ilmasto-ohjelmassa asetettujen tavoitteiden toteuttamista aina kun se on mahdollista.

Tavoitteiden tulee olla helposti mitattavia ja seurattavia. Toiminnallisten tavoitteiden osalta huomiota tulee kiinnittää tavoitteiden määrään, laatuun ja mitattavuuteen. Tavoitteiden tulee olla toteutettavissa talousarvioon varattujen määrärahojen sekä käytettävissä olevien resurssien puitteissa.

Yksittäisiä tavoitteita ei tule olla kohtuullinen määrä suhteessa toteutusresursseihin.

Yleisperusteet

Talousarvion 2027 valmistelua ohjataan kunnanhallituksen hyväksymällä talousarviokehyksellä. Kunnanhallitus antaa tarkemman talousarviokehyksen 21.9.2026 kokouksessa.

Talousarvion 2027 pohjana olevien toimintatuottojen ja -kulujen, henkilöstömenojen lukuun ottamatta, perustana käytetään vuoden 2025 tilinpäätöksen toteutumalukuja talousarviokehyksen mukaisina. Keskeiset muutokset kuten esim. Sote-tilojen vuokrasopimusmuutos huomioidaan pohjassa.

Talousarvio valmistellaan viimeisimpien VM:n valtionosuuslukuihin ja Kuntaliiton veroennusteisiin perustuen ja luvut voivat muuttua syksyn 2026 aikana. Lopulliset luvut OKM osalta saadaan yleensä joulutammikuussa talousarvion valmistumisen jälkeen, joskin vaikutus kokonaisuuteen on vähäinen. Näistä johtuvat muutokset kirjataan kunnan tulokseen vaikuttavasti.

Edellä todetun pohjalta ja arvioitu kehitys huomioiden kunnanhallitus antaa noudatettavat aikataulut ja ohjeet talousarvion laadintaan. Kaikkien palvelualueiden talousarvioesitykset käsitellään toimieli- missä siten, että kukin toimielin (lautakunnat, hallitus) hyväksyy talousarvioesityksen alaistensa palvelualueiden osalta. Tämän jälkeen kokonaisuus esitetään hallitukselle ja valtuustolle. Toimielin ei voi ottaa kantaa talousarvioesityskäsittelyssä toisen toimieliimen vastuulla olevaan toimintaan.

Toiminnan muutokset on huomioitava mahdollisimman tarkoin talousarvion laadinnassa.

Vain lakisääteiset toiminnan muutokset, joita ei voida nykyisen budjetin sisältä rahoittaa esim. karsimalla muuta toimintaa, voidaan ottaa huomioon rahoituksessa harkinnan mukaan.

Rakennus- ja purkuhankkeista tai muista kertaluonteisista asioista johtuvat määrärahat tulee huomioida talousarviossa ja taloussuunnitelmassa.

Sitovat erät ovat valtuustoon nähden palvelualueen ja lautakuntiin ja hallitukseen nähden vastuualueen ja toimintakate, ei se onko yksittäisellä kustannuspaikalla tai kirjanpidon tilillä riittävä määrärahaa.

Merkittävät määrärahojen muutokset ja lisäysoesitykset tulee perustella budjettijärjestelmän infosarakkeeseen.

Käyttötalousosa

Toimintatuotot sekä maksujen ja taksojen määrittäminen

Kunnan päätettävissä olevia ulkoisia maksuja ja taksoja on tarkistettava vähintään kustannustason sekä arvioitua myynnintason muutosta vastaavasti. Tilastokeskuksen julkaisema vuoden 2026 heinäkuun kuluttajahintaindeksin mukainen inflaatio on 2,1 %.

Palvelualueen tasolla kunnan päätettävissä olevien ulkoisten toimintatuottojen tulee olla vähintään vuoden 2025 toteutuneiden tulojen tasolla, ellei merkittävistä muutoksista muuta johdu (esim. Sote-tilojen vuokrasopimuksista johtuva tulojen muutos).

Taseyksikkönä toimiva Vesihuoltolaitos tulee käsitellä omana yksikkönään toimintatuottojen ja toimintakulujen osalta.

Tuet ja avustukset ryhmä budjetoidaan käytettävissä olevien päätösten ja tietojen mukaisesti. Talousarviovuoden alkamisen jälkeen saatavat merkittävät rahoituspäätökset voidaan tuoda päätettäväksi talousarviomuutoksina asian varmistuttua.

Toimintatuotot on kuitenkin budjetoitava varovaisuuden periaatetta noudattaen mahdollisimman realistisesti suhteessa aikaisempien vuosien toteutumaan. Lisäksi tulee huomioida mahdolliset toiminnan sekä lainsäädännön muutokset, joilla on vaikutusta toimintatuottoihin.

Lakisääteiset maksut ja taksat tulee pääsääntöisesti periä täysimääräisenä.

Konserniyhtiöiden on tarkistettava maksujen ja taksojen tasoa kustannustason muutosta vastaavasti yhtiön tilanne huomioiden. Tavoitetila yhtiöille on ylijäämäinen tulos.

Toimintakulut

Toimintamenojen osalta tulee pitää ensisijaisena määrärahojen riittävyys lakisääteisten palveluiden ja välttämättömyystuotteiden ja -palveluiden (esim. energia, sähkö, polttoaineet, kuljetukset, elintarvikkeet) tuottamiseen ja hankkimiseen.

Inflaatio kesäkuun tilanteen mukaan oli 2,1%, ja sitä ovat nostaneet erityisesti polttoaineiden kallistuminen. Koko vuoden 2026 inflaatioksi ennustetaan 2,0 -2,4 prosenttia. Myös vuodelle 2027 ennustetaan n. 2 % inflaatiota.

Kuntien lakisääteiset tehtävät on lueteltu Valtion ylläpitämässä tiedonhallintakartassa. Linkki: [Julkisen hallinnon tiedonhallintakartta - Tutkihallintoa.fi](https://julkisen.hallinnon.tiedonhallintakartta-tutkihallintoa.fi)

Henkilöstömenot

Henkilöstömenot muodostavat Juuan kunnan vuoden 2025 tilinpäätöksen mukaan 53 prosenttia ulkoisista käyttötalousmenoista. Henkilöstömenoja tulee tarkastella kriittisesti aina tehtävän vapautuessa ja selvitettävä mahdollisuudet järjestää ao. tehtävän hoito sisäisin järjestelyin tai yhteistyössä muiden kuntien kanssa.

Myös palvelun kysynnässä tulevaisuudessa tapahtuvat muutokset on arvioitava, samoin uusien teknologisten ratkaisujen tuomat mahdollisuudet tehtävien järjestämiseen. Tehtävän vapautuessa on myös

harkittava ostopalvelun käytön tarkoituksenmukaisuus ao. tehtävän hoidossa ja verrattava oman työn ja ostopalvelun kustannuksia.

Vakinaisen henkilöstön (syyskuun tilanne) henkilöstöluettelot ja palkkakustannukset ajetaan keskitetysti palkkajärjestelmästä budjettijärjestelmään keskitetysti. Sivukulujen osalta prosentteina käytetään viimeisimpiä arvioita ja arviota tarkennetaan, kun lopulliset sivukuluprosentit on saatu. Lukuihin tehdään keskitetysti KVTES, OVTES tai muiden sopimusten mukaiset korotukset.

Henkilöstöluettelot on tarkistettava yksiköissä ja arvioitava tilanne tulevan talousarviovuoden osalta. Mikäli on tiedossa, että vakinainen tehtävä/virka ei ole lainkaan tai on vain osan täytettynä vuotta vuonna 2026 tulee määräraha poistaa tai muuttaa todellista tarvetta vastaavaksi.

Määräaikaisen henkilöstön palkat (tilit 4003 sijaiset ja 4004 tilapäiset)

Määräaikaisen henkilöstön tiedot täytetään budjetointijärjestelmässä kohdassa 220 Muut palkat. Sijaisien ja määräaikaisten käyttöä tulee arvioida erittäin tarkoin ja harkiten. Budjetoinnin tulee olla mahdollisimman realistista.

Vakinaisen ja määräaikaisen henkilöstön palkoissa ei saa olla päällekkäisyyksiä, siten että palkkarahat varataan molemmille, jos vain toinen määräraha on toteutumassa. Ensisijaisesti varataan määräraha vakinaiselle henkilöstölle.

Verotulot ja valtionosuudet

Verotuloarvioissa ja valtionosuusarvioissa käytetään Kuntaliiton ja valtiovarainministeriön viimeisimpiä ennakkolaskelmia. Tietoja päivitetään talousarvioprosessin aikana julkaistavien uusimpien laskelmien tiedoilla ja muutokset ovat yleensä vähäisiä. Erät tallennetaan keskitetysti talouspalveluissa. Muutoksilla ei ole vaikutusta palvelualueiden talousarviokehyksiin, muutos kirjataan kunnan tulokseen.

Poistot

Poistot ovat toimintakatteen ulkopuolisia eriä eivätkä siten vaikuta talousarvion sitovuustasoon silloin, kuin sitovuudeksi on asetettu toimintakate. Poistojen arvioinnissa noudatetaan valtuuston hyväksymää poistosuunnitelmaa. Poistot lisätään keskitetysti talouspalveluissa.

Rahoitusosa

Rahoitustarvetta tarkastellaan, kun palvelualueiden esitykset ja investoinnit on saatu koottua. Investointien tulo-rahoituksen tulee olla pitkällä aikavälillä kestäväällä pohjalla ja lainamäärää tulee voida lyhentää suunnitelmakaudella.

Investoinnit

Investointimenojen suunnittelussa noudatetaan lähtökohtana talousarviossa 2026 hyväksyttyä investointiohjelmaa taloussuunnitelmavuosille 2026 - 2027. Investointiesityksissä on arvioitava investoinnin tarpeellisuus sekä taloudelliset ja tuotannolliset vaikutukset taloudellisena käyttöaikana.

Investointien suunnittelussa tulee jatkossa kiinnittää erityistä huomiota investointien aiheuttamien pysyvien käyttötalousvaikutusten arviointiin sekä selvittää tarvittaessa vaihtoehtoiset toteutusmallit.

Etusijalle nostetaan:

1. Kunnan ja yhteiskunnan palvelutoiminnan kannalta välttämättömät investoinnit
2. Palvelutoiminnan tuottavuutta ja tehokkuutta parantavat investoinnit, jotka maksavat itsensä takaisin
3. Ilmasto-ohjelman tavoitteita tukevat investoinnit
4. Kunnan elinvoimaa selvästi tukevat investoinnit strategian mukaisesti edellyttäen, että arvio elinvoiman vaikutuksesta on tehty.

Kaikkien hankintojen kohdalla tulee arvioida mahdollisesti eteen tulevat hankehaudet.

Investointiohjelman toteuman parantamiseksi, talousarviovuodelle 2027 investointiosaan voidaan sisällyttää toteutusmäärärahat ainoastaan investoinneille, joiden osalta:

1. Tarveselvitys, hankesuunnitelma tms. on laadittu
2. Kustannusarvio on olemassa
3. Toteuttamiseen on sisäiset resurssit olemassa
4. Investoinnin toteutus on välttämätöntä tai muusta erityisestä syystä tarpeen
5. Investointi mahtuu investointiohjelmaan

Ensisijaisesti määrärahat tulee osoittaa vuoden 2026 talousarviossa taloussuunnitelmavuosille 2026–2027 kirjatuille investoinneille jatkuvuuden turvaamiseksi.

Tavoitteena tulee olla jatkuvuus, jossa taloussuunnitelmakauden investointeja voidaan alustavasti suunnitella jo talousarviovuonna. Tämä edistää investointien nopeampaa käynnistymistä talousarviovuoden alkupuolella.

Kuntarakenteen palvelualue vastaa kaikkien investointien koordinoinnista ja toimittaa kunnanhallitukselle yhteenvedon kaikista investointiesityksistä.

Investoinneista tulee tehdä kirjallinen perusteltu esitys kuntarakennepalveluihin 2.10.2026 mennessä.

Investoinnista syntyvät jatkuvan käytön kustannukset (esimerkiksi uuden ohjelmiston hankinnan jälkeiset ylläpitomaksut ja poistot) budjetoidaan käyttötalouteen.

Investoinnin vaikutukset käyttötalouteen (esimerkiksi jonkin kustannuksen lasku tai nousu) ja elinkaarikustannukset tulee huomioida perusteluissa ja käyttötalouden määrärahoissa.

Sisäiset erät

Sisäisinä palveluyksikköinä toimivat mm. puhtaus- ja ruokapalvelut, talous- ja palkkapalvelut ja kiinteistötoimen rakennukset (toimitilojen vuokraus) ja konekeskus.

Sisäisten erien suuruutta saa tarkistaa enintään kustannustason muutosta vastaavasti. Sisäiset erät eivät saa sisältää katetta.

Myyjänä toimiva yksikkö määrittelee palveluidensa / tuotteidensa jakoperusteet. Myyjä on velvollinen laskemaan sisäiset erät vähintään sitovuustasolle (vastuualue) ja enintään kustannuspaikka tasolle.

Ostajana toimiva yksikkö suorittaa oman toimintansa edellyttämän tarkemman jaon, jos siihen on tarvetta.

Myyjänä toimiva yksikkö ilmoittaa sisäiset veloitus-erät talouspalveluihin ja ne siirretään yksiköiden kustannuksiksi keskitetysti.

Sisäisinä palveluyksikköinä toimivien yksiköiden tulot ja menot (sekä sisäiset että ulkoiset erät) tulee budjetoida siten, että toimintakate (toimintatulojen ja menojen erotus) on vähintään nolla (tulot = menot). Mikäli toimintaan liittyy poistoja tai muita tuloslaskelmassa toimintakatteen alaisia eriä, on toimintakatteella pystyttävä kattamaan myös nämä kustannukset.

Tästä poikkeuksena on Kiinteistötoimen vastuualueen Rakennukset (kp 6401), jonka tulot ja menot budjetoidaan siten, että toimintakate poistot sekä muut toimintakatteen alaiset erät huomioiden voi jäädä tyhjien sote-tilojen kustannusten verran alijäämäiseksi. Näitä kustannuksia ei vyörytetä muille yksiköille.

Talouspalvelut antaa tarkentavia ohjeita sisäisten erien budjetoinnista tarvittaessa.

Aikataulu

- Laadintaohjeet kunnanhallituksessa maanantaina 7.9.2026
- Tarkentava talousarvioketys kunnanhallituksessa maanantaina 21.9.2026
- Lautakuntien ja kunnanhallituksen alaisten palvelualueiden talousarvioesitysten käsittely tulee tehdä luottamuselimissä viikoilla 44-45 (26.10- 6.11.2026)
 - Kunnanhallituksen alaisten Hallinto- ja Kuntarakennepalvelualueiden talousarvioesitykset käsitellään kunnanhallituksessa (26.10.2026).
- Kunnanhallituksen esitys valtuustolle veroprosenteista 26.10.2026
- Kunnanvaltuuston päätös veroprosenteista 2.11.2026
- Kunnanjohtajan esitys vuoden 2026 talousarvioksi julkaistaan 12.11.2026
- Veroprosentin ilmoittaminen verottajalle viimeistään 17.11.2026
- Kunnanhallituksen 1. talousarviokäsittely 16.11.2026 (KJ esitys)
- Kunnanhallituksen 2. talousarviokäsittely 23.11.2026
- Kunnanvaltuuston talousarviokäsittely 07.12.2026
- Talousarvion 2027 täytäntöönpano-ohje hallituksessa 14.12.2026.